

ผลกระทบของเชื้อไวรัสโคโรนาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในประเทศไทย

The Impact of the Corona Virus That Happened to People in Thailand

กุลธิดา ทัพทสิริเวทย์¹ รัตนาภรณ์ จินคง² พลิชฐ์ คงตันกุล³ ภัชศุ จุลกะระวี⁴ ธนัสถา โรจนตระกูล⁵
Kuntida Thanhasiriwet, Rattanon Jeenkong, Pasit kongtonkul,
Phatsu Julkarawi, Tanastha Rojanatrakul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้ผู้เขียนต้องการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการหลีกเลี่ยงจากผลกระทบและการป้องกันจากโรคระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ปัจจุบัน โควิด-19 มีการระบาดและยังส่งผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลาย ๆ ปัจจัย ทำให้เศรษฐกิจทรุดหนักอย่างฉับพลันแบบไม่เคยมีมาก่อนในภาคบริการ และได้รับผลกระทบที่สูงส่งผลให้แรงงานตกงานจำนวนมากนอกจากนี้จะทำให้เศรษฐกิจนั้นทรุดตัวแล้ว โควิด-19 ยังทำให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงระหว่างมุมมอง เศรษฐกิจ และสุขภาพซ้ำร้ายภายในเศรษฐกิจเองมีความขัดแย้งระหว่างด้านนายทุนกับด้านแรงงาน ในเรื่องของค่าจ้าง และในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น การเรียนในรูปแบบการเรียนออนไลน์ หรือ Wokr For Home และแนวทาง ในการแก้ปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยช่วยเหลือเงินเยียวยา เช่น โครงการเราชนะ คนละครึ่ง และเทียวด้วยกันเป็นการส่งเสริมและใช้มาตรการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) รวมไปถึงการกระจายวัคซีนให้บุคคลทั่วไปหรือประชาชนให้มีการเข้าถึงให้มากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords): ผลกระทบ; เชื้อไวรัสโคโรนา; ประชาชน

Abstract

This research aims to study avoiding the consequences and Coronavirus disease protection in Thailand. Under the situation of Covid-19 recently, it is not concerned about spreading itself anymore but also points to the effects and the

---

Received: 2021-10-11 Revised: 2021-11-06 Accepted: 2021-11-14

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program, College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Ploykung06062542@gmail.com

^{2 3 4 5} หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program, College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University.

changing of various factors. Coronavirus has created an economic crisis that is changing rapidly. A circumstance like this has never happened before and has a great impact on the employment system. Additionally, Covid-19 has created an Economic recession in terms of conflict in perspectives, Economy, and health. However, there are still conflicts in the internal Economy scale, like in the relationship between investors and laborers in aspects of wages and the development of new technology such as online learning style and work from home. To solve the Economy issue, there are many projects from government sections coming out like Eat Out to Help Out (EOHO), We Win and Travel Together. These are projects that were released to support and help the effect of Coronavirus including distributing vaccines thoroughly.

Keywords: Impact; Corona Virus; Population

บทนำ (Introduction)

เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2562 ประชากรทั่วโลกได้รับ รู้ว่ามีโรคติดต่อปริศนาโดยได้รับยืนยันจากทางการเงินว่าเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ต่อมาองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่เป็น “การระบาดใหญ่” หรือ pandemic และ ได้ประกาศชื่อที่เป็นทางการสำหรับใช้เรียกโรคทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ว่า “โควิด-19 (Covid-19)” หลักจากเชื้อมีการลุกลามไปอย่างรวดเร็วในส่วนของคุณภูมิภาค ของโลกโดยการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยอนุกรมวิธานวิทยา ของไวรัส (International Committee on Taxonomy of Viruses) ได้มีการกำหนดให้ใช้ชื่อไวรัสที่ทำให้เกิดโรค Covid19 ว่า SARS-CoV-2 หรือไวรัสโคโรนาโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรงชนิดที่สอง (Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2) เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับพันธุกรรมอย่างใกล้ชิดกับเชื้อไวรัสโรคซาร์ส ส่วนสถานการณ์ในไทย กระทรวงสาธารณสุขไทยได้ประกาศ โรคดังกล่าวโดยใช้ชื่อว่า “โรคติดเชื้ไวรัสโคโรนา 2019” หรือ “โรคโควิด-19” เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 โดยให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ วันที่ 1 มีนาคม 2563 กระทรวงสาธารณสุขรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อ โรคไวรัสโคโรนารายใหม่ในประเทศไทยเพิ่มอีก 30 ราย เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2563 ทำให้ยอดสะสมของผู้ที่ ได้รับการยืนยันว่าติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ใน ประเทศไทยอยู่ที่ 2,643 ราย โดยมีผู้รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล 1,103 ราย และในส่วนของผู้ป่วยอีก 1,497 รายและทำการรักษาหายแล้วจึงส่งผลให้ประชาชนในประเทศไทยต้องกักตัวอยู่ภายในบ้าน และร่วมกันรักษาระยะห่างระหว่างกัน (Social Distancing) การเว้นระยะห่างทางกายภาพของบุคคลอื่นยังเป็นหนึ่งในมาตรการเพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสที่ติดต่อกันทางละอองหรือการสัมผัสโดยเฉพาะ COVID-19 1) ยืนหรือนั่งห่างกันในระยะ 1.5-2 เมตร 2) ลดการ

รวมตัวกันในสถานศึกษาและสถานที่ทำงานหรือสถานบันเทิงต่าง ๆ 3) รับประทานอาหารที่เป็นชุดสำหรับคนเดียวหรือเลี่ยงการรับประทานอาหารกับผู้อื่น 4) เปลี่ยนระบบการทำธุรกิจโดยใช้ระบบออนไลน์และติดต่อกันทางโทรศัพท์รวมไปถึงการปรับเวลาการทำงานให้มีการยืดหยุ่นมากขึ้น 5) หันมาเรียนออนไลน์ทดแทนการเรียนในชั้นเรียนและเลี่ยงการจัดประชุมใหญ่ที่มีการรวมคนจำนวนมาก

ผลกระทบของเชื้อไวรัสโคโรนาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในประเทศไทย

สถานการณ์ในปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่หรือโควิด -19 ที่เริ่มมาตั้งแต่เดือนธันวาคมปีที่แล้ว ก่อให้เกิดความกังวลกับประชาชนคนไทยอีกครั้งหนึ่ง ทั้งความกังวลความเครียดที่เกิดจากการติดโรคและความกังวลจากผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่จะตามมา อย่างไรก็ตาม การระบาดระลอกใหม่มีความต่างในหลายด้านจากระลอกแรก เริ่มจากจำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนมากมาย กระจายไปทั่วหลายภูมิภาคหลายจังหวัด แต่ในด้านมาตรการจำกัดการระบาดกลับมีความเข้มงวดน้อยกว่าทั้งในแง่จำนวนมาตรการและขนาดของพื้นที่ควบคุม ทำให้การระบาดระลอกใหม่ส่งผลกระทบที่แย่กว่าในทางเศรษฐกิจและการเฝ้าระวังของประชาชนคนไทย มีผลกระทบเกิดขึ้นในหลายๆ ด้าน ดังนี้ (ดร.สมชัย จิตสุชน, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2564)

1. ผลกระทบด้านการปรับตัวต่อสถานการณ์โควิด -19 (ด้านการศึกษา)

การเรียนในรูปแบบออนไลน์มีความไม่พร้อมในด้านของอุปกรณ์ เช่นคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก และการใช้ระบบการศึกษาทางไกลต่าง ๆ เข้ามาช่วย เช่น DLIT การใช้ทีวี ใช้ระบบออนไลน์ผ่าน internet การทำงานที่บ้าน (Work for home), ลดการพบปะพูดคุยในที่ทำงาน, การสวมใส่หน้ากากอนามัยเมื่อต้องออกไปข้างนอก หลีกเลี่ยงการเข้าไปในพื้นที่แออัด เช่นห้างสรรพสินค้า ตลาดสด สถานที่ราชการ ผู้ประกอบการร้านอาหารนั่งทานที่ร้าน ชื้อกลับไปทานที่บ้านหรือสั่งผ่านช่องทางเดลิเวอรี่

2. การเข้าถึงและการช่วยเหลือสวัสดิการจากรัฐต่อประชาชน

สวัสดิการจากรัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชนในประเทศไทยเป็นการช่วยเหลือจากทางสวัสดิการจากรัฐที่มี รัฐบาลมีมาตรการการลดภาวะค่าครองชีพและกระตุ้นเศรษฐกิจโดยมีโครงการเที่ยวด้วยกัน, โครงการเราชนะ, โครงการคนละครึ่งและโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือ ม.33 ที่จะได้รับเงินเยียวยาจากรัฐ ได้โดยการลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ เราชนะ คนละครึ่ง เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการร้านค้า และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โควิด -19 และการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจ่ายซื้อของที่ได้มีร้านค้าเข้าร่วมโครงการ เช่น ร้านธงฟ้า การเข้าถึงการช่วยเหลือจากรัฐ เช่น การลดค่าน้ำประปา ผู้ที่ลงทะเบียนไว้กับการประปาในพื้นที่ใกล้เคียง จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐเป็นการช่วยเหลือค่าน้ำประปาไม่เกิน 100 บาท ซึ่งจะต้องใช้น้ำไม่เกินเกณฑ์ที่การประปាកำหนดเกณฑ์ไว้ โดยเมื่อบิลค่าน้ำประปามาจะต้องจ่ายเงินสดไปก่อน ระบบจึงจะบันทึกข้อมูลการจ่ายบิล และทำการโอนเงินสดกลับมาเข้าบัญชี สามารถกดออกเป็นเงินสดใช้ได้ การลดค่าไฟฟ้า จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐจะต้องใช้ไฟฟ้าไม่เกินเกณฑ์ที่รัฐกำหนด จำนวน 230 บาท เมื่อสิ้นเดือนแล้วบิลค่าไฟฟ้าจะแจ้งเดือนจากบิลมาให้จ่ายเงินไปก่อนเหมือนค่าน้ำประปา เมื่อ

จ่ายเรียบร้อยแล้วระบบจะบันทึกข้อมูลและโอนเงินสดคืนกลับมาให้ในบัญชีหากมีการใช้ไฟฟ้าไม่เกินที่เกณฑ์กำหนด ทางรัฐก็จะโอนเงินกลับคืนให้ในบัญชีจำนวน 230 บาท โดยสามารถกดออกมาเป็นเงินสดได้ โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ที่มีอาชีพอิสระที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 โดยธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

หมายเหตุ จาก <https://www.pptvhd36.com/news/เศรษฐกิจ/148749>

3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตั้งแต่การลดการเดินทาง การเข้าออกพื้นที่ การปิดสนามบิน การใช้มาตรการ Social distancing มีการปิดสถานที่ ปิดสถานการค้า และกิจกรรมทางเศรษฐกิจเกือบจะทั้งหมด ปิดเมือง ปิดจังหวัดหลายที่มีมาตรการควบคุมพื้นที่เสี่ยง เช่น การจำกัดเวลาการออกจากเคหสถาน (เคอร์ฟิว) ตั้งแต่เวลา 21:00 น. - 04.00 น. ย่อมมีผล กระทบไปถึงการชะงักงันของเศรษฐกิจ การค้า การทำงานผลิต และ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โรงแรม ร้านอาหาร รวมไปถึงการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันทุกคนมีความกังวล และต้องดูแลปกป้องตัวเอง มีการกักตัวอยู่กับบ้าน หลายคนไม่สามารถมาทำงานหาเลี้ยงชีพแบบปกติได้ ธุรกิจจำนวนมากต้องหยุดกิจการ หรือทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ จนทำให้ขาดรายได้มาจุนเจือครอบครัว ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีมาตรการเยียวยา ผู้ขาดรายได้ในรูปแบบ คนไทยไม่ทิ้งกัน แต่ก็ยังเกิดความเครียดและปัญหาทางสุขภาพจิตตามมา การค้าและการลงทุนเกิดผลกระทบค่อนข้างรุนแรง แม้แต่เศรษฐกิจโลกก็กำลังเข้าสู่วิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งมีที่มาจากโควิด 19 และผลกระทบที่สำคัญอีกด้านคือการผลิตอุตสาหกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสินค้าขาดแคลน เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ทางการแพทย์ การดูแลสุขภาพ ที่ทำให้สินค้ามีราคาแพง เช่น หน้ากากอนามัย หรือเจลล้างมือ สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น เกิดปัญหาการเก็งกำไร (ศ.นพ.ยง ภู่วรวรรณ, สัมภาษณ์ปี2563)

ภาพแสดงผลกระทบของโควิด 19 ดังภาพที่ 3.1

หมายเหตุ จาก https://www.bot.or.th/Thai/AboutBOT/Activities/Pages/-MediaBriefing_15012021.aspx

4. ผลกระทบทางจิตใจ

ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคทางกายไม่มากนักน้อย ซึ่งผลกระทบทางใจที่ได้รับขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมที่เข้ามากระทบ และมุมมองต่อผลกระทบนั้น เพราะคนเรามีความคิด ประเมินภัยหรือหายนะไม่เท่ากัน การระบาดที่กินเวลาต่อเนื่องยาวนาน อาจส่งผลให้เกิดภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout Syndrome) ได้ ซึ่งเป็นภาวะที่จิตใจเกิดความเครียดจากการทำงานจนมีความรู้สึกเหนื่อยล้าทางอารมณ์ เบื่อหน่าย ไม่สนุกกับงาน ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง เพื่อความคิดเห็นที่เป็นกลาง การรับข้อมูลรอบด้านจะช่วยให้เราสามารถประเมินภัยได้ตามความเป็นจริง โรคระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นความเปลี่ยนแปลงอย่างมากที่ส่งผลต่อประชาชนคนไทยในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในด้านสุขภาพกาย ด้านเศรษฐกิจและด้านความเป็นอยู่ กระทั่งด้านการมีมุมมองต่อโลกที่ส่งผลต่อสภาวะในจิตใจ ความเครียด เป็นความเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ และเป็นครั้งที่ยิ่งใหญ่ที่ต้องอาศัยทักษะและการเอาตัวรอดในการปรับตัวต่อการดำรงชีวิตค่อนข้างมาก

การดูแลสุขภาพจิต

ช่วงการระบาดของโควิด-19

ข้อมูลจาก "Mental health and psychosocial considerations during COVID-19 outbreak"
โดยองค์การอนามัยโลก แนะนำว่า

1. ดูแลตนเองในช่วงเวลานี้ โดยมีเพื่อนให้เพียงพอ ทานอาหารให้เพียงพอและถูกสุขอนามัย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ หักกีฬายกน้ำหนักหรือเล่นเครื่องดัมเบลออกซอสส์ ติดต่อกับครอบครัวและเพื่อนฝูงอย่างต่อเนื่อง อาจลองทำงานอดิเรกใหม่ ๆ ที่ไม่เคยทำมาก่อน
2. ไม่ติดตราหรือเรียกผู้ป่วยที่เป็นโควิด-19 ด้วยถ้อยคำรุนแรง เช่น "ไอ้โควิด" "ครอบครัวโควิด" หรือ "ตัวเชื้อโรค" เพราะอาจเป็นเพียง "คนที่ป่วยด้วยโควิด" เท่านั้น ซึ่งหลังจากหายป่วยจากแล้วพวกเขาก็จะกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ
3. ลดการดู การอ่าน หรือการฟังข่าวที่ทำให้รู้สึกวิตกกังวลเกินไป ไม่หลงเชื่อข่าวลือ หรือรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่เชื่อถือได้เท่านั้น เช่น องค์การอนามัยโลก กระทรวงสาธารณสุข ฯลฯ
4. อัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับโรคเพียง 1-2 ครั้งต่อวันเท่านั้น เพราะกระแสข่าวต่าง ๆ ที่หลั่งไหลมาเร็วตลอดเวลาน่าจะทำให้ทุกคนรู้สึกกังวลได้ง่าย ๆ การอ่านข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้ จะช่วยให้คุณแยกแยะข้อเท็จจริงจากข่าวลือ ซึ่งข้อเท็จจริงช่วยลดความวิตกกังวลได้
5. ปฏิบัติตามขั้นตอนเพื่อป้องกันตัวเองและคนที่คุณรักอย่างเคร่งครัด (เช่น ล้างมือบ่อย ๆ ไม่ไอจามใส่หน้า ไอจามปิดปาก อยู่บ้าน เว้นระยะห่างจากผู้อื่น สวมหน้ากากอนามัย รวมทั้งกักตัวเมื่อเจ็บป่วย) เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของตนเองในการป้องกันโรค
6. ปกป้องตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันสิ่งที่ดีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุ ผู้พิการ คนไร้บ้าน ผู้คนพร้อมทางสติปัญญา
7. หากโอกาสในการพูดถึงเรื่องราวในเชิงบวกของผู้ที่ป่วยเป็นโควิด-19 เช่น การแชร์เรื่องราวของผู้ที่หายป่วย หรือเรื่องราวของผู้ที่เคยดูแลผู้ป่วยจนหายดีแล้ว
8. ให้เกียรติผู้ดูแลและผู้ปฏิบัติงานทางสาธารณสุขที่กำลังรักษาผู้ป่วยและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19

สิงคโปร์ 5 มี.ค. 27 มีนาคม 2563 ที่มา : อ. นพ.ธีรยุทธ รุ่งมิตรธิด

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย
www.chulalongkornhospital.go.th

Chulalongkornhospital
 @chulalongkornhospital
 โทร. 02-256-4000 ต่อ 0

ภาพแสดงการดูแลสุขภาพช่วงโควิด 19 ดังภาพที่ 4.1

หมายเหตุ จาก <https://chulalongkornhospital.go.th/kcmh/line/>

การจัดหาและการกระจายวัคซีนโควิด-19

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) จึงจัดทำข้อเสนอแนะให้มีการปรับแผนการจัดหาวัคซีนให้มองไปข้างหน้าอย่างเหมาะสม โดยเรียนรู้จากตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ และบทเรียนที่ผ่านมาของประเทศไทยเอง ไม่ว่าจะเป็นการจองและจัดซื้อวัคซีนล่าช้าและมีปริมาณน้อยเกินไป ความจำกัดของประเภทวัคซีน และการบริหารความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่ไม่เพียงพอ อันเป็นผลจากการติดกฎระเบียบที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ ความล่าช้าในกระบวนการต่าง ๆ ของระบบราชการ การไม่มีกลไกคุ้มครองผู้ตัดสินใจหากตัดสินใจผิดพลาดโดยสุจริต การขาดมุมมองและทักษะหลายด้านที่จำเป็นรวมทั้งการมีภารกิจล้นตัวจากงานประจำของ

คณะผู้จัดหาวัคซีน ซึ่งทำให้การจัดหาวัคซีนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีการตัดสินใจที่สำคัญที่สาธารณะไม่ได้รับทราบกระบวนการและเหตุผลในการตัดสินใจทั้งที่เป็นการตัดสินใจที่มีความสำคัญอย่างสูงสุดเพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งประเทศ

ในด้านการกระจายและระดมฉีดวัคซีนนั้น ที่ผ่านมามีประเทศไทยมีความสามารถในการฉีดวัคซีนได้เร็วพอสมควร แต่ประสบปัญหาวัคซีนไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนและความสับสนในการสื่อสารระหว่างหน่วยงานในเรื่องปริมาณการจำหน่ายวัคซีนของแต่ละหน่วยงาน ฉีดวัคซีนจะได้รับการจัดสรรจนทำให้ต้องเลื่อนการฉีดวัคซีนออกไปกระทั่งกับผู้สมควรได้รับวัคซีนลำดับแรก ๆ จำนวนการฉีดต่ำกว่าที่วางแผนไว้มากจนเกิดความเสียหายสูงที่จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการฉีดวัคซีนได้ 100 ล้านโดสก่อนสิ้นปี 2564 และยังมีปัญหาการกระจายวัคซีนที่บิดเบือนไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ ซึ่งส่วนสำคัญน่าจะเป็นผลจากการตัดสินใจทางการเมืองที่คำนึงถึงเป้าหมายอื่นมากกว่ายุทธศาสตร์ที่วางไว้ ปัจจัยเหล่านี้น่าจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย การลดความสูญเสียชีวิตของประชาชนและการฟื้นฟูเศรษฐกิจให้กลับมาโดยเร็ว โดยมีแนวทางการแก้ไขดังต่อไปนี้

1. การจัดหาวัคซีนจากต่างประเทศ

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่วัคซีนยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการของโลกนั้น การจัดหาวัคซีนที่มีประสิทธิภาพในปริมาณที่มากพอจากต่างประเทศ จะเป็นวิธีที่มีประโยชน์สูงสุดทั้งด้านการแพทย์และด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในขณะนี้ ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายที่กล่าวมาแล้วได้ ประเทศไทยจะต้องอยู่ในฐานะที่สามารถแข่งขันกับประเทศผู้ซื้ออื่น ๆ ทั่วโลกได้ ดังนั้น เป้าหมายที่สำคัญในการจัดหาวัคซีนของไทยในปัจจุบันก็คือ ต้องบริหารความเสี่ยงโดยคำนึงถึงทุกความเป็นไปได้ไม่ว่าจะเล็กน้อยเพียงใด ซึ่งประกอบด้วยหลักการและแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

ควรตั้งเป้าหมายโดยมุ่งจัดหาวัคซีนที่มีประสิทธิภาพสูง เช่น วัคซีนที่ใช้เทคโนโลยี mRNA หรือ protein subunit และวัคซีนที่มีประสิทธิภาพรองลงมาแต่ยังใช้ได้ผลดี เช่น วัคซีนที่ใช้เทคโนโลยี viral vector ซึ่งวัคซีนเหล่านี้มีประสิทธิภาพในการป้องกันการป่วยหนักและเสียชีวิตและยังสามารถป้องกันการติดเชื้อได้มากกว่าวัคซีนที่ใช้เทคโนโลยีที่เก่ากว่าด้วย นอกจากนี้ วัคซีนเหล่านี้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันในระดับที่ค่อนข้างสูง ซึ่งงานวิจัยในระยะหลังบ่งชี้ว่าวัคซีนที่สร้างระดับภูมิคุ้มกันได้สูงมักมีประสิทธิภาพในการป้องกันไวรัสสายพันธุ์ใหม่ได้ดีกว่าวัคซีนที่สร้างระดับภูมิคุ้มกันที่ต่ำกว่าหรือมีระดับภูมิคุ้มกันตกลงเร็วกว่า การใช้วัคซีนที่มีประสิทธิภาพสูงจึงน่าจะช่วยให้ประเทศไทยเกิดภูมิคุ้มกันหมู่ได้เร็วขึ้น ป้องกันการติดเชื้อและคงประสิทธิภาพในการป้องกันไวรัสกลายพันธุ์ได้ดีกว่า และช่วยให้เศรษฐกิจกลับมาฟื้นตัวได้เร็วขึ้น ทั้งนี้ แผนการจัดหาวัคซีนควรมีความยืดหยุ่นเพียงพอในการปรับสัดส่วนการจัดหาวัคซีนชนิดต่างๆ ตามผลการวิจัยด้านประสิทธิภาพที่มีอยู่ปัจจุบันและที่จะออกมาในอนาคตเป็นระยะ ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัคซีนประสิทธิภาพสูงอย่างเพียงพอ เพราะถ้าหากสามารถรักษาชีวิตของประชาชนจำนวนมากและฟื้นฟูเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว ก็จะมีมูลค่าอย่าง

แน่นอน รัฐบาลจึงไม่ควรตั้งเป้าหมายในการจัดหาให้ได้วัคซีนเหล่านี้ในราคาถูก แต่ควรตั้งเป้าจัดหาวัคซีนประสิทธิภาพสูงอย่างน้อย 150 ล้านโดสหรือมากกว่านั้นในปี 2565 เพื่อให้ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม รวมทั้งชาวต่างชาติที่พำนักอาศัยถาวรในประเทศไทยด้วย และถ้าหากจัดหาได้เกินความต้องการในประเทศ ก็สามารถขายต่อหรือบริจาคให้ประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับไทย หรือนำวัคซีนส่วนเกินมาฉีดให้กับแรงงานที่ข้ามพรมแดนไทยเป็นประจำเพื่อช่วยลดโอกาสการระบาดระลอกใหม่ในประเทศไทยเองด้วย ส่วนเป้าหมายในปี 2564 ก็ยังควรพยายามอย่างยิ่งที่สุดในการจัดหาให้ได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายเดิม 100 ล้านโดส โดยมีสัดส่วนของวัคซีนที่มีประสิทธิภาพสูงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดหาวัคซีนประสิทธิภาพสูงตามเป้าหมายข้างต้น หลังจากใช้ความพยายามทุกวิถีทางแล้ว อาจจัดหาวัคซีนกลุ่มอื่นมาทดแทนได้ หากสถานการณ์การระบาดรุนแรงทำให้มีความต้องการวัคซีนจำนวนมากกว่าวัคซีนประสิทธิภาพสูงที่จัดหาได้ โดยอาจใช้วัคซีนทดแทนดังกล่าวกับกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงต่ำ แต่รัฐบาลจะต้องสื่อสารต่อประชาชนอย่างชัดเจนว่าได้พยายามอย่างยิ่งที่สุดแล้วในการจัดหาวัคซีนประสิทธิภาพสูง และมีความจำเป็นที่ต้องจัดหาวัคซีนทดแทนมาแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปก่อน

เพื่อเพิ่มโอกาสสูงสุดที่จะให้ได้วัคซีนประสิทธิภาพสูงอย่างเพียงพอและทันกับสถานการณ์ รัฐบาลควรจัดตั้ง “คณะทำงานของประเทศเพื่อจัดหาวัคซีนโควิด-19” โดยให้มีนักธุรกิจที่มีประสบการณ์สูงเป็นหัวหน้าคณะ และให้มีอิสระในการเลือกคณะทำงานจากผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์และวัคซีน ทูต นักธุรกิจและนักเจรจาการค้าที่มีความสามารถจากทั้งภาครัฐและเอกชน โดยให้ทำงานเต็มเวลาหรือเกือบเต็มเวลา ไม่ให้มีภารกิจอื่นรบกวนในระหว่างทำหน้าที่นี้ การทำงานไม่ถูกจำกัดหรือถูกจำกัดน้อยที่สุดจากระเบียบราชการ ดังตัวอย่างของคณะทำงานในลักษณะเดียวกันในอังกฤษ (ดูข่าวการตั้งคณะทำงานจัดหาวัคซีนของอังกฤษ และรายงานผลการดำเนินงาน) คณะทำงานนี้จะเป็นตัวแทนของรัฐบาลไทยในการติดต่อและเจรจาซื้อวัคซีนจากบริษัทผู้ขายได้อย่างอิสระ ภายใต้วงเงินงบประมาณที่กำหนดไว้ (ซึ่งมีความยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์อุปสงค์และอุปทานสำหรับวัคซีนในตลาดโลก) คณะทำงานฯ ต้องรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการอย่างโปร่งใสต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง (เท่าที่ไม่ขัดกับข้อตกลงการรักษาความลับทางการค้าที่คู่เจรจากำหนด)

เพื่อให้การทำของคณะสามารถจัดหาวัคซีนได้โดยไม่ติดกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค ควรให้การจัดหาวัคซีนสามารถดำเนินการได้โดยใช้อำนาจตามมาตรา 18(4) ของพระราชบัญญัติความมั่นคงด้านวัคซีนแห่งชาติ พ.ศ. 2561 อันเป็นแนวทางเดียวกับที่รัฐบาลใช้ในการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องการจัดหาวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ในกรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือเหตุจำเป็น พ.ศ. 2563 ซึ่งมีผลคุ้มครองคณะทำงานไม่ให้ความรับผิดชอบในกรณีจัดหาวัคซีนที่อยู่ในระหว่างการทดลองแต่ในภายหลังไม่ผ่านการอนุมัติ เว้นแต่จะมีหลักฐานโดยประจักษ์ชัดว่าดำเนินการโดยทุจริต

เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้รับวัคซีนประสิทธิภาพสูงเร็วขึ้นและในปริมาณมากขึ้น ในระยะแรก รัฐบาลอาจสนับสนุนให้เอกชนสามารถจัดหาวัคซีนทางเลือกได้คล้ายกับที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่อาจยังยึดถือแนวคิดว่าการได้รับวัคซีนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นสิทธิ์พื้นฐานตามรัฐธรรมนูญที่รัฐควรจัดให้ประชาชนทุกคน ดังนั้นหากวัคซีนทางเลือกถูกนำมารวมกับวัคซีนหลักที่คณะทำงานฯ จัดหา มาและกระจายให้ทุกคนตามยุทธศาสตร์การกระจายวัคซีน รัฐบาลก็ควรเป็นผู้จ่ายค่าวัคซีนที่เอกชน นำเข้ามาทั้งหมด (แต่ต้องใกล้เคียงกับต้นทุนรวมของวัคซีนหลักประเภทเดียวกันหรือที่เทียบเคียงได้ ที่คณะทำงานฯ จัดหามาได้ เพื่อป้องกันการนำเข้าวัคซีนทางเลือกที่แพงอย่างไม่สมเหตุผล) รวมทั้ง ค่าดำเนินการจัดทำให้เอกชนผู้นำเข้าด้วย แต่หากประชาชนบางกลุ่มต้องการได้รับวัคซีนก่อนและมี วัคซีนเพียงพอสำหรับฉีดให้กลุ่มเป้าหมายหลักตามยุทธศาสตร์การกระจายวัคซีนของประเทศแล้ว ก็ อาจอนุญาตให้คนทั่วไปจองซื้อวัคซีนทางเลือกได้โดยรัฐบาลยังคงอุดหนุนต้นทุนบางส่วนแต่ต้องไม่ เกินต้นทุนรวมต่อโดสของวัคซีนหลักประเภทเดียวกันหรือที่เทียบเคียงได้ที่คณะทำงานฯ จัดหาได้ในกรณี ที่คณะทำงานฯ ประสบความสำเร็จในการจัดหาวัคซีนตามเป้าหมายทั้งในปี 2564-2565 และปีต่อ ๆ ไป อาจพิจารณายกเลิกการจัดหาวัคซีนทางเลือกในส่วนภาคเอกชนก็ได้ เพื่อป้องกัน ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการได้รับวัคซีนของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

การเจรจาซื้อวัคซีนทั้งในส่วนภาครัฐและภาคเอกชน ควรคำนึงถึงการได้มาซึ่งวัคซีนรุ่นใหม่ ที่มีประสิทธิภาพสามารถป้องกันการติดเชื้อที่กลายพันธุ์ของไวรัสโควิด-19 ได้ดีที่สุด โดยเลือกเจรจากับบริษัทที่มีแผนการพัฒนาวัคซีนรุ่นใหม่อยู่แล้วหรือมีแผนที่ชัดเจนว่าจะพัฒนาวัคซีนรุ่นใหม่ และ ควรระบุในสัญญาให้ชัดเจนว่าประเทศไทยจะได้รับวัคซีนนั้นตามจำนวนที่เจรจากันทันทีที่บริษัท สามารถผลิตวัคซีนรุ่นใหม่ได้ รัฐบาลควรพิจารณาเข้าสู่โครงการ COVAX ซึ่งแม้ว่าอาจจะไม่ช่วยให้ ประเทศไทยได้รับวัคซีนมากขึ้นในระยะเฉพาะหน้านี้ แต่ก็เป็นการประกันความเสี่ยงในอนาคตที่เต็ม ไปด้วยความไม่แน่นอน

รัฐบาลควรร่วมมือกับบริษัทแอสตราเซนเนก้าในการพิจารณาความเป็นไปได้ในการขยาย ปริมาณการผลิตวัคซีนในประเทศไทยให้ได้มากขึ้นโดยเร็ว โดยไทยควรได้สิทธิ์ส่วนใหญ่หรือทั้งหมด ในการผลิตที่เพิ่มขึ้น เฉพาะในกรณีที่สถานการณ์การระบาดของไทยมีแนวโน้มเลวร้ายลงจนกระทบ ระบบสาธารณสุขและระบบเศรษฐกิจอย่างรุนแรงเท่านั้น ที่รัฐบาลอาจพิจารณาใช้อำนาจตาม มาตรา 18 (2) ของพระราชบัญญัติความมั่นคงด้านวัคซีนแห่งชาติ พ.ศ. 2561 เป็นทางเลือกสุดท้าย ในการกำหนดสัดส่วนการส่งออกวัคซีน เพื่อไม่ให้กระทบความสัมพันธ์กับทั้งบริษัทแอสตราเซนเนก้า และกับแผนการควบคุมโรคของประเทศที่สั่งจองและรอรับวัคซีนแอสตราเซนเนก้าที่จะนำเข้าจาก ไทยด้วย

2. การสนับสนุนการวิจัยพัฒนาและการผลิตวัคซีนภายในประเทศ

ในปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยมีศักยภาพในการวิจัยและพัฒนา และแม้กระทั่ง ส่งออกวัคซีนสำหรับป้องกันโรคบางชนิด ในกรณีวัคซีนโควิด-19 เรามีการวิจัยและพัฒนาวัคซีนกว่า 20 ชนิด ซึ่งมีทั้งวัคซีนชนิด mRNA, protein-subunit, DNA และวัคซีนเชื้อตาย และที่สำคัญไทย

ยังประสบความสำเร็จในการรับจ้างผลิตวัคซีนชนิด viral-vector ให้แอสตราเซนเนกาโดยบริษัทสยามไบโอไซเอนซ์

ด้วยศักยภาพดังกล่าว ภาครัฐจึงควรให้การสนับสนุนโครงการพัฒนาและผลิตวัคซีนในประเทศที่มีขีดความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีและการผลิตที่ได้มาตรฐานสากลอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนเงินทุนในการพัฒนาและผลิตวัคซีนประสิทธิภาพสูงในลักษณะที่ยืดหยุ่นกว่าการใช้เงินงบประมาณปกติ รวมถึงส่งเสริมให้บริษัทผลิตวัคซีนระดับโลกมาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้นด้วย เพื่อให้ประเทศไทยมีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการได้มาซึ่งวัคซีนโควิด-19 ที่มีประสิทธิภาพสูง อีกทั้งมีความพร้อมในการรับมือโรคอุบัติใหม่ในอนาคต อย่างไรก็ตาม ควรหลีกเลี่ยงการตั้งความหวังที่เกินจริงต่อการผลิตวัคซีนในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการตั้งความหวังดังกล่าวนำไปสู่การดำเนินการที่ส่งผลให้การจัดหาวัคซีนที่มีประสิทธิภาพสูงจากต่างประเทศในปริมาณน้อยหรือล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น

3. การกระจายวัคซีน

ในช่วงประมาณสองเดือนที่ผ่านมา การกระจายวัคซีนกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่สร้างความโกลาหลในวงกว้างและกระทบคนจำนวนมากด้วยเหตุผลหลัก 3 ประการคือ (1) การได้รับวัคซีนที่จัดซื้อล่าช้ากว่าที่คาด และ (2) การแย่งบทบาทกันในการกระจายวัคซีนระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยขาดการประสานงานที่ดี และ (3) มีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มเป้าหมายในการกระจายวัคซีนไปมาหลายครั้งตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น

รัฐบาลควรพยายามกลับไปใช้แนวทางการมีช่องทางหลักช่องทางเดียวในการจองฉีดวัคซีนของประชาชน โดยใช้ระบบการจองผ่านแอปพลิเคชัน “หมอพร้อม” แทนการจองผ่านหลายช่องทางในปัจจุบัน และควรเชื่อมโยงข้อมูลโรคประจำตัวของกลุ่มเสี่ยงจากโรงพยาบาลต่าง ๆ เข้ากับระบบดังกล่าวอย่างครบถ้วน เนื่องจากการมีช่องทางหลักช่องทางเดียวสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม จะช่วยให้ระบบสามารถจัดลำดับในการรับวัคซีนของประชาชนตามยุทธศาสตร์ในการกระจายวัคซีนที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ได้ ในขณะที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดการแทรกแซงทางการเมืองหรือการปล่อยให้สถานพยาบาลใช้ดุลยพินิจในการปรับเปลี่ยนการฉีดวัคซีนเอง ระบบหมอพร้อมควรเพิ่มการแจ้งเตือนประชาชนให้มาฉีดเมื่อใกล้เวลา การแจ้งเตือนให้ผู้จองฉีดลำดับถัดไปเลื่อนคิวขึ้นมาได้หากมีผู้ถึงกำหนดฉีดแต่ไม่มาฉีดจำนวนมาก รวมทั้งการเลื่อนการฉีดออกไปเมื่อวัคซีนมีปริมาณไม่มากเท่ากับที่คาดการณ์ไว้ หรือมีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ในการกระจายวัคซีนยังมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์อื่นเสริมเพื่อรองรับประชากรที่ไม่สะดวกในการใช้แอปพลิเคชัน เช่น ผู้ที่ไม่มีสมาร์ตโฟน ผู้สูงอายุ หรือแรงงานข้ามชาติ หรือเพื่อระดมฉีดวัคซีนในชุมชนหรือคลับเตอร์ที่มีการระบาดอย่างรุนแรงเช่นในแคมป์คนงานและชุมชนโดยรอบ ทั้งนี้ช่องทางเสริมควรมีเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และต้องเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่ระบบกลางโดยเร็ว เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้

มาตรการเยียวยาและการช่วยเหลือจากรัฐ

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสหรือโรคโควิด-19 ที่ยาวนานมากกว่า 1 ปี จนถึงระลอกที่ 3 ส่งผลกระทบรุนแรงขึ้นรุนแรงมากขึ้น ต่อประชาชนและภาคธุรกิจ ทางภาครัฐและเอกชน จึงได้มีการยกระดับการควบคุมโรคระบาดโควิด-19 ออกมาตรการในการช่วยเหลือ ทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้าน เงินเยียวยา และสวัสดิการการรักษาต่าง ๆ ขอรวบรวมมาตรการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. มาตรการเงินเยียวยา

- โครงการคนละครึ่ง เฟสที่ 3

โดยจะเพิ่มวงเงินให้คนละ 3,000 บาท แบ่งเป็น 2 รอบ ดังนี้ รอบ ก.ค. – ก.ย. 64 จำนวน 1,500 บาท, รอบ ต.ค. – ธ.ค. 64 จำนวน 1,500 บาท

เพิ่มวงเงินให้อีก คนละ 1,500 บาท (มติ ครม. 19 ต.ค. 64) รอบ พ.ย. – ธ.ค. 64

- โครงการช่วยเหลือค่าเทอมนักเรียน จำนวน 2,000 บาท

ผู้ได้รับสิทธิ กลุ่มนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล, ม.6, ระดับอาชีวศึกษา, ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

- สำหรับโรงเรียนรัฐบาล สังกัด สพฐ โอนเงินเข้าบัญชีผู้ปกครอง ตั้งแต่วันที่ 5 ก.ย. 64 เป็นต้นไป

- สำหรับสถาบันอาชีวศึกษา รับเงินสด ตั้งแต่วันที่ 5 ก.ย. 64 เป็นต้นไป

- สำหรับโรงเรียนเอกชน โอนเงินเข้าบัญชีผู้ปกครอง ตั้งแต่วันที่ 7 ก.ย. 64 เป็นต้นไป

- สำหรับการศึกษาออกโรงเรียน รับเงินสด ตั้งแต่วันที่ 7 ก.ย. 64 เป็นต้นไป

2. มาตรการสวัสดิการการรักษา

- ในกรณีติดเชื้อโควิด-19 และแพ้วัดชิน รักษาฟรี ผู้ได้รับสิทธิ ได้แก่ ผู้ป่วยโควิด-19, ผู้ได้รับการฉีดวัคซีนจากรัฐที่มีอาการแพ้ (ไม่รวมวัคซีนทางเลือก), เข้ารับการรักษาจากสถานพยาบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

บทสรุป

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID - 19 ทำให้ทั่วโลกต่างก็เฟ้นหามาตรการกา รับมือที่ดีที่สุดของแต่ละประเทศนั้น ก่อนมาลงเอยด้วยมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม หรือ Social Distancing จนนำไปสู่มาตรการการล๊อคดาวน์เมือง ปิดเศรษฐกิจ และปิดสถานศึกษา ทั้งหมด ในเวลาต่อมานั้นกลับกลายเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ผลกระทบที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ของประชาชน คนไทยทั้งประเทศได้รับผลกระทบครั้งนี้อย่างหนักหน่วง ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาเรียนรู้ มีปัญหา การเข้าถึงเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในโลกของการศึกษาในรูปแบบออนไลน์ และอีกทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ และสังคมที่ได้รับผลกระทบในการค้าขาย การอุปโภค บริโภค ด้านการท่องเที่ยว ขนส่ง สุขภาพและสวัสดิการของรัฐ เช่น มาตรการการช่วยเหลือประชาชนคนไทย ทางแอปพลิเคชัน โครงการเราชนะ, คนละครึ่งและโครงการเที่ยวด้วยกันที่จะได้รับเป็นเงินเยียวยา

เอกสารอ้างอิง (References)

- ทรูไอดี. (2563). รวม 5 ผลกระทบโควิด-19 ในปี 2020. สืบค้น 24 กันยายน 2564, จาก <https://news.trueid.net>.
- วิโรจน์ ณ ระนอง, ดร.สมชัย จิตสุชน, ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และนพ.ต่อพงศ์ อัศวิษณุ. (2564). ข้อเสนอแนะการจัดการจัดการและการกระจายวัคซีนโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2564 จาก <https://tdri.or.th>.
- ศูนย์แพทย์ชุมชน โรงพยาบาลควนขนุน. (2563). การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. สืบค้น 24 กันยายน 2564, จาก <http://data.ptho.moph.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2563). ส่องสังคมไทยหลังโควิด19 ตอกย้ำความสำคัญ การกระจายอำนาจ ปูทางสู่การปฏิรูปประเทศ. สืบค้น 24 กันยายน 2564, จาก <https://www.nationalhealth.or.th>.
- สิริพร อินทสนธ. (2563). โควิด - 19 : กักับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์. 22(2), 203-214.
- สุพัตรา รุ่งรัตน์, ชูลพีกอร์ มาโซ และ ยุทธนา กาเต็ม. (2563). ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม จากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลา. สืบค้น 24 กันยายน 2564, จาก <https://wb.yru.ac.th>.